

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 6

van **STEVEN COENEGRACHTS**

datum: 29 september 2020

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Broeikasgassen - Impact veeteelt

In een persbericht van 22 september stelde Greenpeace Europe op basis van een analyse van gegevens van onder meer de VN en ander wetenschappelijk onderzoek dat de uitstoot van broeikasgassen door de veeteelt in de Europese Unie verantwoordelijk is voor 17 procent van de totale uitstoot in de regio en meer schade veroorzaakt aan het klimaat dan alle wagens samen.

Uit de analyse waarop Greenpeace zich baseert, blijkt dat de jaarlijkse uitstoot van de veeteelt tussen 2007 en 2018 met 39 miljoen ton CO₂ of met 6 procent is gestegen. Dat is het equivalent van een toename van 8,4 miljoen wagens op de Europese wegen. Dieren op Europese boerderijen zouden 502 miljoen ton CO₂ per jaar uitstoten. Wanneer men daar de indirecte uitstoot van broeikasgassen bijtelt, zoals die van de productie van veevoeder, landgebruik, ontbossing enzovoort, komt dat zelfs neer op 704 miljoen ton CO₂. De bevindingen en conclusies van Greenpeace komen er niet toevallig, vermits de EU momenteel aan een nieuwe klimaatwet werkt, waarbij de klimaatdoelstellingen worden geactualiseerd en het landbouwbeleid van de EU voor de komende zeven jaar wordt vastgesteld. De organisatie maakt andermaal van de gelegenheid gebruik om een pleidooi te houden voor de afbouw van de veestapel en het beëindigen van de Europese subsidies voor de industriële veeteelt. Een vermindering van 50 procent in de veeteelt zou een uitstoot van 250 miljoen ton CO₂ kunnen besparen, rekent Greenpeace voor. De cijfers van Greenpeace Europe hebben echter betrekking op het Europese niveau en zijn dus niet noodzakelijk van dezelfde grootte-orde in Vlaanderen. Het Vlaamse regeerakkoord stelt overigens in het landbouwhoofdstuk nadrukkelijk dat het Vlaamse beleid moet worden gevoerd op basis van de Vlaamse realiteit.

1. a) Hoe groot is het aandeel van de uitstoot van broeikasgassen door de Vlaamse veeteelt in de totale uitstoot in Vlaanderen?
b) Hoe is dat aandeel geëvolueerd in de periode 2007-2018?
c) Hoe verhoudt het aandeel en de evolutie ervan in de periode 2007-2018 zich tot de uitstootcijfers van het verkeer, respectievelijk de industrie?
2. a) Hoe groot is het equivalent van de evolutie van de uitstoot door veeteelt in de periode 2007-2018 in aantal wagens?

- b) Hoe zet dit cijfer zich af tegen de stijging van het echte aantal wagens in Vlaanderen in deze periode?
3. Hoe is de rundveestapel in Vlaanderen geëvolueerd in de periode 2007-2018? Graag opgedeeld naar melk- en rundvee.
4. a) De Vlaamse rundveehouders zijn gemiddeld ouder dan zestig jaar en slechts een twaalfde procent van de Vlaamse boeren heeft een vermoedelijke opvolger.
- Werden er reeds prognoses gemaakt over de vermoedelijke vermindering van het aantal veeteeltbedrijven in Vlaanderen?
- b) Zo ja, in welke grootte-orde wordt de afname van het aantal veeteeltbedrijven de komende tien jaar verwacht?
- c) Zal deze verwachte pensioneringsgolf leiden naar het bijsturen van het beleid rond overnames, meer bepaald op het vlak van verduurzaming, schaalverandering en diversificatie?
5. Dieren op Europese boerderijen zouden volgens Greenpeace 502 miljoen ton CO₂ per jaar uitstoten. Wanneer men daar de indirecte uitstoot van broeikasgassen bijtelt, zoals die van de productie van veevoeder, landgebruik, ontbossing enzovoort, komt dat zelfs neer op 704 miljoen ton CO₂.
- a) Hoe groot zijn die cijfers voor Vlaanderen?
- b) Welk aandeel heeft Vlaanderen in de hele Europese uitstoot voor zijn rundvee?
- c) Hoe is dat aandeel van Vlaanderen in de periode 2007-2018 geëvolueerd?
6. a) Is de eis om de veestapel in Vlaanderen te halveren relevant in het licht van de bevindingen van Greenpeace?
- b) Zo ja, wat betekent dat concreet voor de Vlaamse rund- en melkveesector op het vlak van afbouw van zowel de veestapel als de subsidies?
- c) Welke impact zou dit kunnen hebben op het aantal ondernemingen en de bedrijfsresultaten, stopzettingen, faillissementen en tewerkstelling?
7. Volstaan de engagementen die de rundveesector heeft aangegaan om de uitstoot tegen 2030 gevoelig te verminderen?
8. Welke positie zal Vlaanderen innemen tegenover de vraag om de Europese subsidies voor de 'industriële veeteelt' te beëindigen?
9. a) Hoe groot zijn die Europese subsidies voor de Vlaamse industriële veeteelt momenteel?
- b) Hoe zijn die subsidies geëvolueerd in de periode 2007-2018 in absolute bedragen en in het aandeel van de totale subsidies voor de Vlaamse landbouw vanuit het gemeenschappelijk landbouwbeleid?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Hilde Crevits (6), Zuhal Demir (3).

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 6 van 29 september 2020

van **STEVEN COENEGRACHTS**

1a. De broeikasgasemissies van de globale Vlaamse veeteeltsector, dit wil zeggen zowel de emissies voor verteringsprocessen (enterische emissies) als deze uit de opslag van mest, bedroegen in 2018 3,6 Mt CO₂-eq (miljoen ton) op een totaal van 77,7 Mt CO₂-eq. Dat is 5% van de totale Vlaamse uitstoot aan broeikasgassen. Emissies door organische processen in landbouwbodems (akkers, weilanden, ...) zijn hierbij niet in rekening gebracht.

1b-c. Bijlage 1 bevat een overzicht van het procentueel aandeel van de uitstoot van broeikasgassen door de Vlaamse landbouw, industrie en transport in de totale uitstoot van broeikasgasemissies (ETS en non-ETS) in Vlaanderen in de periode 2007-2018.

Het aandeel voor de Vlaamse veeteeltsector bleef in deze periode stabiel tussen 4 en 5 %.

Bijlage 2 geeft een overzicht van de broeikasgasemissies in miljoen ton CO₂-eq in Vlaanderen voor landbouw, industrie en transport in 1990, 2007 en 2018.

2a. De uitstoot van de veeteelt (enterische emissies en emissies uit mestopslag) evolueerde van 3,4 Mton CO₂-eq naar 3,6 Mton CO₂-eq in de periode 2007-2018, oftewel een stijging van 200.000 ton CO₂-eq. Dit komt overeen met 100.000 wagens in de hypothese dat 1 personenwagen 2 ton CO₂-eq uitstoot (15.000 km, 120 gr CO₂/km).

Bij het vergelijken van emissies door fossiele brandstoffen (CO₂) en emissies door bacteriën in het maag-darmstelsel van herkauwers (CH₄), moet rekening worden gehouden met het gegeven dat methaan (CH₄) een kortlevend broeikasgas (10 jaar) is ten opzichte van CO₂ (tot 1000 jaar). Indien de jaarlijkse emissie van de dieren constant blijft zal er een evenwicht gevormd worden tussen de emissie en de afbraak van methaan. Dit maakt dat de concentratie aan methaan in de atmosfeer constant zal blijven doorheen de tijd. Dit in tegenstelling tot CO₂ afkomstig van het gebruik van fossiele brandstof in auto's waarbij de CO₂ emissies cumulatief met elkaar moeten opgeteld worden. Met andere woorden: Binnen een constant wagenpark aangedreven door fossiele brandstof, zorgt elke vervangende wagen (van een versleten wagen) voor een bijkomend effect op de klimaatverandering. Terwijl binnen een constante veestapel elke vervangende koe (van een geslachte of gestorven koe) geen bijkomend effect heeft op de klimaatverandering. Dit inzicht wordt wetenschappelijk erkend en momenteel wordt op internationaal niveau de berekening van *Global Warming Power* aangepast naar dit nieuwe inzicht.

2b. Het totaal aantal "echte" wagens bedroeg 2,9 miljoen in 2007 en 3,4 miljoen in 2018. Dat is een stijging van het aantal "echte" wagens met exact 494.531.

3. Bijlage 3 geeft een overzicht van de evolutie van de Vlaamse rundveestapel in 2007 tot 2018, opgesplitst per type rundvee. De rundveestapel in Vlaanderen is afgenomen.

4a-b. Er zijn geen prognoses gemaakt over de vermindering van het aantal veeteeltbedrijven in Vlaanderen.

4c. Instroom in de sector is cruciaal om onze land- en tuinbouw in Vlaanderen een langetermijnperspectief te bieden. De Europese wetgever ondersteunt jonge en nieuwe landbouwers die de stap naar de landbouw zetten via een vestigingssteun. Schaalverandering is geen doelstelling van het overheidsbeleid maar een gevolg van onderlinge competitie tussen marktdeelnemers en de open mededingingsregels ter bescherming van de vraagzijde van de markt. Dit is eigen aan een vrije markteconomie en wordt versterkt door de toenemende liberalisering van de vrijhandel.

5a. De cijfers van Greenpeace wijken sterk af van de officiële cijfers van het EEA (European Environment Agency). In de EU-27 is de broeikasgasuitstoot van veeteelt gecijferd op 234 Mt CO₂-eq in 2018. De emissies uit landbouwbodems (lachgas ten gevolge van bemesting) bedroegen in 2018 voor de EU-27 152 Mton CO₂-eq. Deze landbouwbodememissies zijn slechts deels toe te wijzen aan de veeteelt. Zelfs indien men de helft van de landbouwbodememissies in de EU-27 op conto brengt van de Europese veeteelt, komt men maximaal op een cijfer van 310 Mt CO₂-eq.

In Vlaanderen bedroegen de vergelijkbare veeteeltemissies (enterisch/mestopslag) in de jaren 1990, 2007 en 2018 respectievelijk 3,9, 3,3 en 3,6 Mt CO₂-eq (zie bijlage 2).

5b. In 2018 bedroeg dit aandeel (totaal enterisch/mestopslag) ongeveer 1,5%, oftewel 3,6 Mt CO₂-eq in Vlaanderen ten opzichte van 234 Mt CO₂-eq in de EU-27.

5c. Het aandeel van Vlaanderen is in de periode van 2007-2018 vermoedelijk slechts zeer beperkt (+/- rond de 1,5%) geëvolueerd.

6a-b-c. Enkel kijken naar de aanbodzijde is contraproductief in het kader van de vermindering van de broeikasgasemissies. Bij constante consumptie aan vraagzijde zal dit immers leiden tot een stijging van broeikasgasemissies in andere landen ('leakage'). Noch geopolitiek (voedsel is een basisbehoefte en dus van strategisch belang), noch economisch, noch ecologisch noch sociaal is dit wenselijk.

7. Het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP 2021-2030) bevat volgende specifieke doelstellingen voor de veehouderijsector: de vermindering van de enterische emissies met 19% t.o.v. 2005 en de vermindering van de emissies ten gevolge van mestopslag met 21% t.o.v. 2005.

Voor de vermindering van de enterische emissies heeft de sector zich geëngageerd via het convenant 'Enterische Emissies Rundvee'. Via dit convenant wil de sector de vooropgestelde taakstelling behalen en invullen met werkbare en technisch, economisch en functioneel haalbare maatregelen. De taakstelling van het convenant volstaat dus om de enterische emissies tegen 2030 gevoelig te verminderen.

In het convenant is opgenomen dat indien de realisatie van de bottom-up-sectormaatregelen via het convenant tussentijds (in 2025) niet op schema zit richting 2030, de Vlaamse overheid zelf normerende beleidsmaatregelen zal uitvaardigen om de naleving van haar Europese verplichtingen te verzekeren. Daarnaast wordt de uitvoering van het convenant jaarlijks geëvalueerd voor wat betreft de uitvoering van het actiekader en de maatregelen. De stuurgroep en de

wergroepen die opgericht zijn in het kader van het convenant hebben reeds veel werk verricht. Concreet gaat het bijvoorbeeld om volgende maatregelen:

- optimale jongvee-opfok en lagere afkalfleeftijd;
- langleefbaarheid en vervangingspercentage;
- gebruik van bierdraf-koolzaadschroot ter vervanging van sojaschroot;
- gebruik van geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad;
- gebruik van het voedersupplement 3-NOP;
- inzetten op dubbeldoel rassen.

In het publieke jaarverslag van het werkjaar 2019 kunt u meer informatie vinden over de uitvoering van het engagement van de sector https://lv.vlaanderen.be/sites/default/files/attachments/convenant_enterische_emissies_rundvee_jaarverslag_2019.pdf

In 2020 wordt verder gewerkt aan een implementatietraject voor deze maatregelen en wordt ook ingezet op de voorbereiding van bijkomende maatregelen.

Daarnaast wordt ook gewerkt om de andere doelstellingen van het VEKP 2021-2030 voor zowel de rundveesector, als voor de andere sectoren, te behalen.

- 8-9. Het is niet duidelijk wat met 'industriële veeteelt' bedoeld wordt. In vergelijking met andere producerende landen wordt het Vlaamse landbouwmodel gekenmerkt door familiale bedrijven met eigen inbreng van kapitaal en arbeid.

BIJLAGEN

1. [Procentueel aandeel van de uitstoot van broeikasgassen door de Vlaamse veeteelt, industrie en transport in de totale uitstoot van broeikasgasemissies \(ETS en non-ETS\) in Vlaanderen in de periode 2007-2018](#)
2. [Broeikasgasemissies in miljoen ton CO2-eq in Vlaanderen voor landbouw, industrie en transport in 1990, 2007 en 2018](#)
3. [Evolutie van de rundveestapel in Vlaanderen in de periode 2007-2018](#)